

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Ndc/47/2023
Identifikačné číslo spisu:	3123200388
Dátum vydania rozhodnutia:	27.09.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3123200388.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa D. W., narodené XX. O. XXXX, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, Trenčín, M. R. Štefánika 394/20, dieťa matky V. N., narodenej XX. V. XXXX, štátnej občianky A. F., W. D. S., A. C. XXX/XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Zuzanou Loffayovou, Kočovce, Beckovská Vieska 623, IČO: 37 508 857, a otca A. W., narodeného X. D. XXXX, W. D. S., A. C. XXX/XX, o návrhu matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 13CoP/7/2023, o nesúhlase Krajského súdu v Žiline s postúpením mu veci Krajským súdom v Trenčíne, takto

rozhodol:

Nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením veci Krajským súdom v Trenčíne **n i e j e d ô v o d n ý**.

Na prejednanie a rozhodnutie veci vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 13CoP/7/2023 je príslušný Krajský súd v Žiline.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline postupom podľa § 6 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“) predložil vec vedenú na tamomšom súde pod sp. zn. 13CoP/7/2023 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z dôvodu nesúhlasu s postúpením mu veci Krajským súdom v Trenčíne, majúci za to, že funkčne príslušným na prejednanie odvolania je v danom prípade Krajský súd v Trenčíne. Poukázal, že od 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení zákona č. 398/2022 Z. z., na základe ktorého v rámci tzv. súdnej reformy o. i. došlo aj k zmene ust. § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) vymedzujúceho funkčnú príslušnosť krajských súdov ako súdov odvolacích. Od 1. júna 2023 síce nedošlo k zmene funkčnej príslušnosti, keď krajské sudy sú aj naďalej súdmi odvolacími voči rozhodnutiam okresných súdov, došlo však k doplneniu miestnej príslušnosti odvolacích súdov (§ 34 ods. 1 CSP) a k vymedzeniu kauzálnej príslušnosti v rámci funkčnej príslušnosti dovolacích súdov (§ 34 ods. 2 CSP a § 3 ods. 5 CMP). Krajský súd v Žiline poukázal na prechodné ustanovenie § 396b CMP v znení účinnom od 1. júna 2023, z obsahu ktorého sa výnimka za

bodkočiarkou v danom prípade neaplikuje, keďže na výkon súdnictva v rodinnoprávnej agende sú s účinnosťou od 1. júna 2023 v odvolacích konaniach príslušné krajské sudy špecifikované v § 3 ods. 5 písm. a/ CMP ako kauzálné príslušné krajské sudy (nejde o zmenu vecnej resp. miestnej príslušnosti). Namietal, že v zmysle citovaného ustanovenia nová úprava kauzálnej príslušnosti dopadá výlučne na konania o odvolaní, ktoré začnú podaním odvolania počnúc dňom 1. júna 2023 s tým, že k prechodu výkonu súdnictva dochádza len v prípadoch, kedy sa doterajší vecne a miestne príslušný súd zrušuje alebo zaniká (§ 18l, § 18m a § 18n zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov), k čomu vo vzťahu k odvolacím súdom nedošlo. Z prechodných ustanovení (§ 471c CSP a §396b CMP) tak vyplýva zásada dokončenia vecí (t.j. odvolacích konaní začatých do 31. mája 2023) na vecne a miestne príslušných súdoch podľa predpisov účinných do 31. mája 2023. Prechodné a záverečné ustanovenia (§ 471c CSP; § 396b CMP) je potrebné vykladať v súvislosti s účelom, zmyslom a cieľom, ktorý sa mal zmenou právnej úpravy dosiahnuť. Neexistuje žiaden rozumný dôvod rozdielneho výkladu príslušnosti súdov argumentujúc absenciou jednoznačného znenia právnej úpravy vo vzťahu k funkčnej a kauzálnej príslušnosti, z ktorého dôvodu je, zohľadniac čl. 3 a 4 CSP, potrebné konania o odvolaní začaté pred 1. júnom 2023 dokončiť na doteraz príslušných krajských súdoch. Opačný výklad by bol v rozpore so zásadou perpetuatio fori. Predloženie veci krajskému súdu nepríslušnému na konanie o odvolaní podanom do 31. mája 2023 by navyše podľa Krajského súdu v Žiline mohlo predstavovať aj zásah do ústavného princípu zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Z uvedených dôvodov je v danom prípade na prejednanie odvolania podaného do 31. mája 2023, t.j. v odvolacom konaní začatom a právoplatne neskončenom do 31. mája 2023, príslušný Krajský súd v Trenčíne.

2. Podľa § 5 CMP súd aj bez námietky skúma príslušnosť počas celého konania.

3. Podľa § 6 ods. 1 a 2 CMP ak súd zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi vec príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom účastníkov. Ak súd, ktorému bola vec postúpená, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú sudy viazané.

4. Podľa § 3 ods. 5 písm. a/ CMP na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti vydanému okresným súdom so sídlom v obvode Krajského súdu v Banskej Bystrici a Krajského súdu v Trenčíne je príslušný Krajský súd v Žiline.

5. Podľa § 396b CMP konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

6. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 36 ods. 2 CSP príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

8. Najvyšší súd ako súd ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Žiline a Krajskému súdu v Trenčíne, príslušný na rozhodnutie o príslušnosti podľa § 6 ods. 2 CMP, posúdil dôvodnosť nesúhlasu s postúpením a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením vecí nie je dôvodný.

9. Z obsahu spisu vyplýva, že Okresný súd Trenčín rozsudkom zo 17. apríla 2023 č. k. 35P/6/2023-52 rozhodol o návrhu matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu. Proti tomuto rozsudku bolo podané odvolanie a vec bola predložená Krajskému súdu v Trenčíne ako súdu odvolaciemu, ktorý o veci nerozhodol a po 1. júni 2023 postúpil vec Krajskému súdu v Žiline ako súdu funkčne a kauzálné príslušnému.

10. Ustanovenie § 396b CMP predstavuje procesné ustanovenie intertemporálnej povahy, ktorým sa určuje režim dočasného, prechodného (intertemporálneho) spolupôsobenia skoršej a neskoršej právnej úpravy; teda vzájomný vzťah týchto úprav. Nosným pojmovým znakom procesnej intertemporality je princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy na všetky konania prebiehajúce na súde a začaté podľa doterajších (zrušených) predpisov. Účelom princípu okamžitej aplikovateľnosti nových procesných noriem, teda použiteľnosti nových procesných ustanovení na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajšej právnej úpravy, je zabezpečiť taký procesný priebeh jednotlivých konaní, ktorý nepripúšťa alternatívne a v dôsledku toho sporné výklady pre časovú pôsobnosť príslušných predpisov alebo ich jednotlivých ustanovení (m. m. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. októbra 2014 sp. zn. PL. ÚS 107/2011, uznesenie z 12. apríla 2018 sp. zn. II. ÚS 185/2018, uznesenie z 22. septembra 2020 sp. zn. III. ÚS 349/2020, nález z 8. februára 2023 sp. zn. II. ÚS 451/2022).

11. Princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy je procesnému právu natoľko imanentný, že sa nemusí explicitne vyjadrovať v prechodných ustanoveniach procesnej úpravy - platí aj bez toho, aby bol vyjadrený (porov. Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, 1064 - 1072 s.).

12. Ustanovenie § 396b CMP je výnimkou z princípu okamžitej aplikovateľnosti novej procesnoprávnej úpravy Civilného mimosporového poriadku v znení účinnom od 1. júna 2023 a vzťahuje sa výlučne na konania začaté a právoplatne neskončené na súdoch vecne a miestne príslušných.

13. Príslušnosť súdu na konanie o odvolaní, t. j. na konanie v druhej inštancii, sa označuje ako funkčná príslušnosť; podľa § 2 ods. 1 CMP v spojení s § 34 CSP v znení účinnom do 31. mája 2023, o odvolaní rozhoduje krajský súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Ustanovenie § 34 obsahuje všeobecné pravidlo pre určovanie funkčnej príslušnosti, ktoré je v prípade konania o odvolaní proti rozhodnutiam vo veciach podľa prvej hlavy a tretej hlavy druhej časti, tretej časti a štvrtej časti CMP modifikované ust. § 3 ods. 5 písm. a/ až c/ CMP.

14.1. Právna teória rozlišuje príslušnosť vecnú, miestnu, kauzálnu a funkčnú. Uvedené reflektuje aj tretia hlava prvej časti CSP, v rámci ktorej vecnú príslušnosť, t.j. príslušnosť na konanie v prvej inštancii upravuje prvý diel (§ 12), miestnu príslušnosť (všeobecnú, osobitnú aj tzv. výlučnú) druhý diel (§ 13 až § 21), kauzálnu príslušnosť diel tretí (§ 22 až § 33), pričom z označenia štvrtého dielu tretej hlavy prvej časti CSP ad argumentum a rubrica jednoznačne a bez akýchkoľvek pochyb vyplýva, že pravidlá určovania príslušnosti obsiahnuté v ust. § 34 sa týkajú výlučne určovania funkčnej príslušnosti. Rovnaký záver možno vyvodiť aj zo znenia § 3 ods. 5 písm. a/ až c/ CMP, z návetia ktorého je zrejmé, že expressis verbis upravuje príslušnosť na konanie o odvolaní. Zo systematického zaradenia úpravy obsiahnutej v § 34 CSP vyplýva, že táto sa týka výhradne príslušnosti odvolacieho súdu na konanie v druhej inštancii; pravidlo pre určovanie súdu príslušného na konanie o odvolaní nie je v zmysle predmetného ustanovenia vyjadrením miestnej ani kauzálnej príslušnosti odvolacích súdov.

14.2. Pokiaľ zákonodarcu zahrnie určité ustanovenie do príslušnej časti (resp. hlavy, dielu, paragrafu a pod.), potom sa v pochybnostiach predpokladá, že sa vzťahuje len na problematiku upravenú práve v tejto časti (hlave, diele, paragrafe), nie však na otázky upravené v iných jeho častiach (porov. Melzer, F. Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. Praha : C. H. Beck, 2. vydání, 2011, s. 131 - 135).

15. Najvyšší súd v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. mája 2010 sp. zn. III. ÚS 72/2010 publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 20/2010, v zmysle ktorého nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov, ktorá zahŕňa aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov, je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu.

16. Medzi výkladové metódy patrí aj interpretácia normatívnych textov na základe ich systematického zaradenia do príslušnej časti právneho predpisu, t.j. systematický výklad. Nadpis, hoci sám o sebe nemá normatívny charakter, je integrálnou súčasťou právneho predpisu, pomocou ktorého zákonodarcu vyjadruje, že sa určité ustanovenia vzťahujú k určitej veci a že spolu obsahovo súvisia. Interpretácia funkcia nadpisu tkvie predovšetkým v odstraňovaní sémantických nejasností interpretovaného ustanovenia. (porov. Melzer, F. Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. Praha : C. H. Beck, 2. vydání, 2011, s. 136 - 138). V prípade pochybností o význame ustanovenia právneho predpisu je možné argumentovať práve jeho nadpisom ad argumentum a rubrica (porov. WINTR, J. Metody a zásady interpretace práva. Praha : Auditorium, 2. vydanie, 2019, s. 121). Používanie a význam nadpisov v rámci normatívneho textu právneho predpisu reflektujú aj Legislatívne pravidlá Vlády Slovenskej republiky.

17. Pokiaľ teda na konanie o odvolaní podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 bol funkčne príslušný Krajský súd v Trenčíne, zatiaľ čo s účinnosťou od 1. júna 2023 je na konanie o odvolaní v zmysle § 3 ods. 5 písm. a/ CMP funkčne príslušný Krajský súd v Žiline a súčasne § 396b CMP ako intertemporálne ustanovenie explicitne neupravilo, že konanie o odvolaní začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončí na súde funkčne príslušnom podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, potom so zreteľom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy, je na konanie o odvolaní začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 funkčne príslušný Krajský súd v Žiline.

18. Najvyšší súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že uvedený názor je v súlade i s názorom vysloveným v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2023 sp. zn. IV. ÚS 257/2023 (bod 75. až 77.), ktorý konštatoval, že počas konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa došlo k zmene § 3 ods. 5 písm. a/ CMP a poukázal i na ust. § 396b CMP. Keďže ústavný súd vrátil vec na nové rozhodnutie o odvolaní, vychádzajúc z princípu okamžitej aplikability procesných noriem, dospel k záveru, že na rozhodovanie o odvolaní v návratových konaniach je už funkčne príslušný Krajský súd v Žiline (pozn. v danej veci išlo o rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici).

19. Najvyšší súd poukazuje aj na zachovanie plynulosti, rýchlosti konania a v neposlednom rade na zachovanie účelu súdnej reformy s požiadavkou na špecializáciu sudcov rozhodujúcich jednotlivé agendy.

20. Pre úplnosť súd uvádza, že týmto nedochádza k porušeniu základnej procesnoprávnej zásady tzv. perpetuatio fori, spočívajúcej v trvaní príslušnosti, keď táto zásada sa viaže predovšetkým na trvanie príslušnosti vecnej a miestnej, z ktorého dôvodu nedochádza ani k porušeniu základného práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Uvedené vyplýva aj z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. novembra 2009 sp. zn. II. ÚS 283/09 publikovaného v Zbierke náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 77/2009, v zmysle ktorého iba taký sudca určený podľa rozvrhu práce, ktorý je sudcom vecne a miestne príslušného súdu ustanoveného zákonom, je zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

21. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením mu veci Krajským súdom v Trenčíne nie je dôvodný, preto rozhodol tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia (obdobne tiež napr. 6Ndc/19/2023, 9Ndc/45/2023).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.